

MİLLİYET 23 NISAN 1974

DÜŞÜNENLERİN DÜŞÜNCELERİ

O günlerde oldukça yaygın bir düşünce, hükümet kurmayı zorunlu görmemekte, “geçici” kaydıyla bir hükümet reisi tanımak, ya da bir “padişah kaymakamı” ihdas etmek istemekti. Bu eğilim hakim olsa, “vahdeti kuvva” nazariyesi ile birlikte milli birlik kurulması çabası da boşa gidecekti. 23 nisan’da kurulan meclis, bir yandan iç

isyanlarla, öte yandan da saldıran düşmanla mücadele ederek, tam bağımsızlık hedefine yürümüştür. Geçmişin bu büyük anıları; kardeşçe, sosyal güvenlik içinde ve sosyal adalet çerçevesinde, hoşgörölü, halk ve çalışanlar dostu olarak kalmak; gerçekten akgünlere erişerek yaşamak ihtiyaç ve özlemlerini duyurmaktadır bizlere...

Tarihin akışı içinde 23 Nisan

YAZAN:

Prof.Dr. M. Tayyib GÖKBİLGİN

Istanbul Üniversitesi Öğretim Üyesi

MİLLİ mücadele başlarken, binbir güçlükler içinde ulusal kurtuluşa ve ulusal amaçlara doğru yürümek, yüzyılların birikimi ve özeti haline gelen ulusal ülküden zerre kadar sapmamak ve çeşitli tereddütlere, ihanetlere sarsılmaz bir azimle karşı koymak, yüksek ve asil bir düşünce ve ruh kuvvetiyle, olağanüstü hasletlere sahip bulunmakla mümkün olabilirdi; bu ise, Türk’e özgü vasıfları ve meziyetleri, sağduyuyu iyi anlayan ve temsil eden Mustafa Kemal Paşa’da tecelli etmişti.

Bu başlangıç döneminde milli taazzuv ve direnme aşamaları artık geride kalmış, milli kongreler devri, bir yandan Erzurum, Sivas, öte yandan Balıkesir ve Alaşehir Kongreleri devri kapanmış oluyor, Heyet-i Temsiliye’den yeni, meşru ve güçlü Büyük Millet Meclisi aşamasına geçiliyor; milli dava asıl amacına ulaşıyordu.

54 YIL ÖNCE M. KEMAL DİYOR Kİ...

Elli dört yıl önceki ulusal egemenlik mücadelesinin ve hakimiyetinin kuruluşundaki olayları, bu uğurda harcanan çabaları, olumlu olumsuz akımların millet vicdanında yarattığı yankıları bugün, bir defa daha hatırlamakta, geçmişten ibret dersleri almak hususunda, büyük yarar bulunsa gerektir.

Mustafa Kemal Paşa, o günkü güç durum ve koşullar içinde yurdu tehlikeli bir şekilde çözüme ve çöküntüden kurtarmak için alınması gereken tedbirlerden söz ederken, “Derhal, Kuvayı Umumiye-i Milliye’yi esaslı teşkilat ile tevhid etmekten başka çare yoktur”

demekte, aynı suretle, “Meclis-i alide tekasüf eden irade-i aliye-i milliyeye istinat etmek suretiyle meşruiyet ve kanuniyetini ve Büyük Millet Meclisinde tecelli eyleyen milli vicdanın muhakemesine bağlı bulunmak cihetiyle de mesuliyetini takdir ve tesbit edecek bir kuvvetin idare-i umur etmesi zaruridir, bu kuvvetin şekli tabiisi ise bir hükümettir” görüşünü savunmaktaydı.

HÜKÜMET KURMAK GEREKSİZ MİYDİ?

Gerçekten, o günlerde oldukça yaygın bir düşünce, hükümet kurmayı zaruri görmemekte, geçici kaydiyle bir hükümet reisi tanımak, ya da bir padişah kaymakamı ihdas etmek istemekte; böylece de mecliste tecelli eden milli iradeyi, fiili olarak yurdun kaderine elkoymuş saymamaktaydı. Halbuki bu eğilim hakim olsa, “vahdeti kuvva nazariyesi” ile birlikte, milli birlik kurulması çabası da boşa gidecekti ve ulusal kurtuluş savaşı, milletin galeyan ve uyanması sonucuna bağlanmaktan ziyade şahsi teşebbüs, yani Mustafa Kemal Paşa ve arkadaşlarının kişisel çıkarları ve ihtirasları gibi bir telakki güç kazanacaktı.

İstilacı düşmanlar o günlerde Türk halkı için ne karanlık ve acıklı tablolar çiziyordu: Kuvayı Milliye cephelede iç ve dış düşmanlarla uğraşıyordu; Bursa, Balıkesir bölgesinde Bekir Sami Bey (56. Tümen), Refet Bey ve Kazım Bey (61. Tümen) gibi kumandanlar Anzavur ve Gavur İmam isyanları ile, Ali Fuad Paşa (Cebesoy) Bilecik ve Geyve taraflarında, Doğan Bey ve Arif Bey gibi kumandanlar Niğde’de, Kılıç Ali Bey Gaziantep’de çeşitli düşmanlar ve fesat yuvaları ile mücadele ediyorlardı. Bunlara, Silifke’deki Kuvayı Milliye Fedai Müfrezeler Kumandanı Ümit Arslan Beyin, Diyarbakır’daki 13. Kolordu Kumandanı Cevdet Beyin mücadelelerini de eklemek gereklidir. Hele Hendek - Düzce - Beypazarı isyanları, Tümen Komutanı Mahmut Bey’in şehit edilmesi olayları, durumu büsbütün güçleştiriyordu.

DIŞA BAŞVURMALAR VE İLK TANIMA

T.B.M.M., işte bu trajik tablo içinde toplanıyor, Damat Ferid Paşa hükümetinin propaganda ve fetvalarına karşı tedbir almak ihtiyacı ile milli mücahedenin kutsallığı hakkında mukabil fetvalar çıkarıyordu. Meclisin kararı ile Başkan Mustafa Kemal Paşa, büyük devletler Haiciye Nazırlarına, Türkiye hakkında yapılagelmekte olan haksızlıklardan ve bu haksızlıklara karşı memleketin ve milletin haklarını savunmak için kurulan Büyük Millet Meclisi’nin ve hükümetinin hiç bir fedakarlıktan çekinmeyeceğinden bahseden birer beyanname gönderiyordu. Bundan sonra da Sovyet Hükümeti ile ilişkiler kurulmuş, Türkiye Büyük Millet Meclisi’ni ve hükümetini ilk tanıyan devlet, Sovyetler Birliği olmuştur.

“TAM BAĞIMSIZLIK”

Öte yandan, B.M.M., hukuki ve gerçek bir kuruluş olarak, başta padişah ve hükümeti olduğu halde, bütün menfi ve zararlı kişi ve kuruluşların bozguncu hareketlerini önlüyor, fesat erbabının maskelerini düşürüyor, bunların davranışlarının ve görüşlerinin sakatlığını, yurt ve ulus için zararlarını meydana koyuyor ve yeni bir Türkiye'nin varlığını, onun kaderi üzerinde söz söylemeye, karar vermeye sadece kendisinin yetkisi bulunduğunu, kendi dışındaki kuvvetlerin ise sahte, aldatıcı ve hükümsüz, değersiz olduklarını bütün dünyaya ilan ediyordu.

Bir bakıma, 23 nisan 1920, o zamana kadar da şu ya da bu biçimde süregelen hayır ve şer kuvvetlerinin mücadelesinin yeni bir döneminin başlangıcı gibiydi. Önce isyanlar, iç karışıklıklar ve bunun yanında düşmanla çarpışmalar, sonra da bunlar zafere ulaştıktan sonra, çağdaş uygarlık ve tam bağımsızlık için harcanan çabalar ,bu doğrultuda menfi kuvvetlerce çıkarılan engeller, saptırmalar, dolambaçlı yollardan ve sureti haktan görünülerek çıkarılan güçlükler, tarihin akışı içinde 23 Nisan ruhuna, 23 Nisan gerçeğine yeni bir anlam ve değerlendirme kazandırmaktadır. Bu vakıalar, devamlı olarak, yeniliğin, ilericiliğin ve devrimciliğin, tutuculuk, taasup ve çağdışı düşünüş gibi davranışlarla çatışmasını, sürtüşmesini, çok kez birincinin, bazan da ikincinin galebesini yansıtmışlardır. Bunun tipik bir örneği olarak, İkinci Meşrutiyet döneminde, Trablusgarp'da vatan müdafaasına koşan Mustafa Kemal'in, o sırada Selanik'deki samimi arkadaşı rahmetli Behiç Erkin'e yazdığı bir mektupta dile getirdiği hayal kırıklığını ifade eden sözlerini zikretmek mümkündür. Bir taraftan vatanın bir köşesi kan ve ateş içinde iken , o sırada İstanbul Meclis-i Mebusan'ında muvafık - muhalif parlamenterler ve politikacılar kıyasıya ve gözleri kararmış bir halde mücadele etmekte, bunun akisleri ise ta Trablusgarp'lere Mustafa Kemal'e kadar uzanmaktaydı.

KARDEŞÇE, HALKLA...

23 Nisan'ın bize hatırlattığı bu 50-60 yıllık anımsamalar, bugünkü Türk toplumunda bütün kin ve nifak arzularının, hırs ve çıkarların bir tarafa itilerek, kardeşçe sosyal adalet çerçevesinde, hoşgörülü, halk ve çalışanlar dostu olarak kalmak ve akgünlere erişerek yaşamak ihtiyacını ve özlemlerini duyurmaktadır. Bilmem siz ne düşünürsünüz?.

